

Finansdepartementet
Skatteøkonomisk avdeling (SØ)
postmottak@fin.dep.no

28. juli 2021

Hørings svar - Jobbfradrag for unge

Bedriftene i bransjeforeningen Arbeid & Inkludering i NHO Service og Handel har som hovedformål å redusere "utenforskapet" i Norge. Det gjør vi primært på oppdrag fra Nav som tiltaksarrangør av ulike arbeidsrettede tiltak. Målet er færrest mulige på ulike trygdeytelser, flest mulige i arbeid. Med dagens lønnsnivå i Norge vil de aller fleste få et selvstendig liv om man får en ordinær jobb. Det er her vi mener samfunnets ressurser må settes inn; hjelpe folk til å bli selvhjulpne.

Forslaget som nå fremmes av regjeringen er ment som et bidrag for å løse et alvorlig samfunnsproblem; det økende antall unge som opplever "utenforskap" fra arbeidslivet. Ifølge Navs statistikker er det i dag 45.000 personer med nedsatt arbeidsevne under 30 år som står helt utenfor arbeidslivet. Mange venter på å få et arbeidsrettet tilbud. Vi mener derfor innføring av jobbfradrag er et kostbart og lite treffsikkert forslag for å få denne gruppen i jobb.

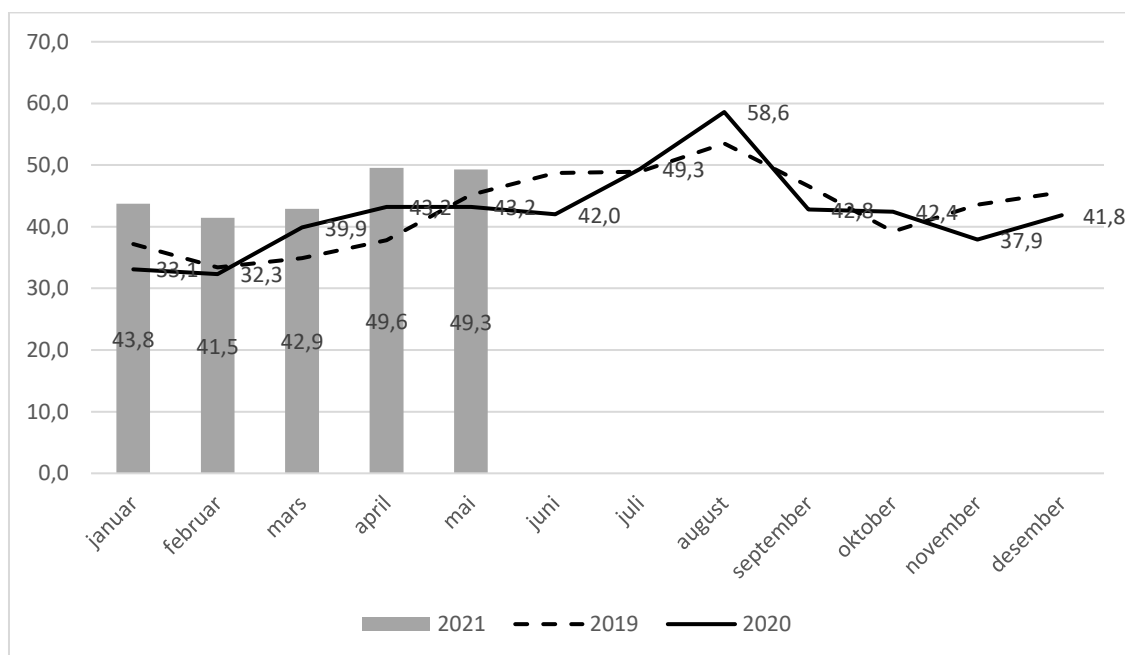
Det er behov for en forsterket innsats fra myndighetene sin side, men da gjennom å satse på tiltak som reduserer nivået på antallet som står utenfor arbeidslivet. Regjeringens skatteforslag vil innebære en kostnad på 1,5 milliarder kroner. Vi vil derfor komme med et fagpolitisk innspill om hvordan man for tilsvarende sum som i regjeringens forslag, kan få flere personer inn i arbeidsstyrken blant personer som i dager ikke er i jobb på grunn av store helse- og sosialutfordringer.

Arbeidsinkluderingsfeltet er et komplekst fagområde hvor erfaringene peker i retning av at incentiver i bare begrenset grad kan mobilisere de mest utsatte gruppene til lønnet arbeid. Det gjelder spesielt personer med nedsatt arbeidsevne, funksjonshemmede og andre som lenge har vært utenfor arbeidsmarkedet på grunn av sammensatte helse- og sosialutfordringer. For å få flere i arbeid blant de grupper som står lengst unna arbeidsmarkedet må man i stedet satse på tiltak som øker arbeidstilknytningen. Det kan være opplæring, kvalifisering og arbeidstrening i ordinært arbeidsliv med tett oppfølging. Slik kan vi gi den enkelte mulighet til mestring som gjør at man kommer inn som ønsket og etterspurt arbeidskraft i arbeidslivet.

I dag har arbeidsmarkedsmyndighetene et viktig arbeidsmarkedstiltak, Arbeidsforberedende trening (AFT), som ble innført av regjeringen Solberg i 2016. AFT kan tilbys personer med sammensatte bistandsbehov og som har fått nedsatt sin arbeidsevne og som har særlig usikre yrkesmessige forutsetninger. Dette er personer som ofte har ytelsen Arbeidsavklaringspenger og som står i et viktig veiskille i livet; arbeidslivet eller uføretrygd.

For deltakerne i AFT har arbeidsmarkedsmyndighetene satt krav til tiltaksarrangørene om at halvparten skal avsluttes til jobb eller utdanning. Hittil i år har resultatene vært oppløftende, se grafen nedenfor:

Andelen formidlet fra AFT til arbeid og utdanning 2019-2021 (Kilde: NHO Arbeid og Inkludering)

Pandemien har ført til at mange av de mest usatte er blitt tilsidesatt og skjøvet bort fra arbeidslivet. Samtidig har tiltaksarrangørene oppnådd solide resultater, ved hjelp av god arbeidsinkluderingsmetodikk og tett kontakt både med arbeidsgivere og deltagere. Vi ser av grafen at om lag halvparten av deltakerne går til arbeid/utdanning, og det i en periode preget av høy ledighet.

Oslo Economics har på oppdrag fra Arbeids- og velferdsdirektoratet evaluert AFT-tiltaket (OE-rapport 2020-73). De skriver i sin rapport om følgende: "Deltakerne i AFT står i hovedsak langt unna arbeid ved oppstart i tiltaket. De er gjengangere i NAV-systemet, ofte med langvarig utenforskap og en historie med flere utprøvede tiltak bak seg. Målet om 50 prosent overgang til arbeid eller utdanning i etterkant kan derfor fremstå som ambisiøst." Sett i lys av dette er resultatoppnåelsen oppløftende. Det viser også at økonomiske incentiver som et jobbfradrag i svært liten grad vil treffe behovene for denne gruppen.

Om provenytapet i regjeringens forslag heller ble benyttet til dette aktive arbeidsmarkedstiltaket vil man med 1,5 milliarder gi om lag 7 800 personer mulighet til å gjennomføre AFT i løpet av ett år. Om lag 3900 flere personer ville dermed kunne komme i arbeid/utdanning. Dette ville utgjøre en målrettet ekstra innsats for personer som står i fare for permanent å bli utestengt fra arbeidslivet.

Vi har beregnet den samfunnsøkonomiske gevinsten av å øke bevilgningen til AFT med et beløp som tilsvarer den årlige kostnaden knyttet til jobbfradraget. Disse beregningene er basert på dokumenterte resultater av å delta på tiltaket.

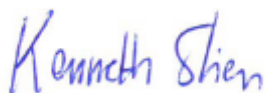
For det første årskullet med 7 800 deltakere vil gevinsten utgjøre om lag 663 millioner kroner allerede etter to år. Hvis de som er formidlet til arbeid beholder jobben, er den samfunnsøkonomiske gevinsten ca. 1,1 milliarder kroner årlig etter de to første årene.

Anslaget er forsiktig og basert på den umiddelbare nytten av at om lag 30 prosent formidles til arbeid, helt eller delvis. Anslaget tar ikke hensyn til at rundt 20 prosent av personene i aldersgruppen under 30 år starter utdanning etter tiltaksslutt i AFT. På sikt vil dette øke muligheten for at også disse kommer over i jobb, og dermed styrke de samfunnsøkonomiske gevinstene både fordi lønnsinntektene deres vil være høyere som følge av gjennomført opplærings- eller utdanningsløpet, også fordi vi vet at utdanning og opplæring bidrar til sterkere jobbfastholdelse for den enkelte i arbeidslivet.

Den samfunnsøkonomiske gevinsten er stor ved å satse sterkere på et tiltak som er målrettet mot å bidra til å få særlig utsatte grupper i jobb. Det vil være et langt kraftigere og målrettet virkemiddel for å redusere ungt utenforskap, enn det foreslåtte skattefradraget for personer som allerede har en jobb.

Med vennlig hilsen

Arbeid & Inkludering i NHO Service og Handel

Kenneth Stien
Direktør

Vedlegg:

Samfunnsøkonomiske gevinst av arbeidsforberedende trening (AFT)

Vedlegg – Samfunnsøkonomiske gevinst av arbeidsforberedende trening (AFT)

Beregningene av den samfunnsøkonomiske gevinsten angir den økte verdiskapningen i økonomien som følger av overgangen fra stønadsordninger til lønnet arbeid, justert for kostanden ved deltakelse på AFT.

I rapporten "*Samfunnsøkonomiske virkninger ved å få personer med nedsatt arbeidsevne i jobb*" (Rapport 22-2020, Samfunnsøkonomisk analyse AS)¹ gis det en nærmere beskrivelse av forutsetningene for modellen som er benyttet, variablene som inngår, og vurderinger av begrensninger og usikkerhet knyttet til denne typen beregninger.

Tallene i høringsvaret er basert på følgende forutsetninger:

7 800 deltakere på AFT

- Tilskuddssats: 17 490 kr per mnd
- Gjennomsnittlig tid som deltaker på AFT: 11 måneder
- $1\,500\,000\,000 / (17\,490 * 11) \approx 7\,800$ personer

Overgang fra AFT til arbeid

- Prosentmessig andel AFT-deltakere formidlet til arbeid (inkluderer ikke de som formidles til utdanning): 30%
- Andelen AFT-deltakere i et arbeidsforhold med 100% lønn: 2/3
- Andelen AFT-deltakere i et arbeidsforhold med 50% lønn og 50% overføringer fra Nav: 1/3
- Årslønn i arbeidsforholdet: 471 500 kr.
- Beregningene nedenfor forutsetter at tiltaksdeltakerne står i jobb i angitte antall år

Beregnet samlet samfunnsøkonomisk gevinst av deltakelse på AFT for et årskull på 7 800 personer 1 til 4 år etter avsluttet tiltak

	Samfunnsøkonomisk gevinst
1 år etter avsluttet AFT	-545 000 000 kr
2 år etter avsluttet AFT	663 000 000 kr
3 år etter avsluttet AFT	1 824 000 000 kr
4 år etter avsluttet AFT	2 940 000 000 kr

1

<https://static1.squarespace.com/static/576280dd6b8f5b9b197512ef/t/5f5f808661dd714f3b2409ae/1600094354525/R22-2020+Samfunns%C3%B8konomiske+virkninger+av+%C3%A5+f%C3%A5+personer+med+nedsatt+arbeidsevne+i+jobb.pdf>